

Editörden

Değerli Bilim İnsanları,

Mersin Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisinin 2020 Aralık sayısından merhaba.

Covid 19 pandemisi hem ülkemiz hem de dünya genelinde artış trendini sürdürmektedir. Dünya genelinde 65 milyondan fazla vaka ve 1.5 milyondan fazla ölüme neden olan Covid 19, bulaşıcı hastalıkların her zaman insanlık için çok büyük bir tehlike olduğunu ortaya koymaktadır. Geçen 100 yılda bulaşıcı hastalıkların kontrolünde önemli mesafeler alınmıştır. Sağlıklı içme ve kullanma suyuna insanların ulaşımının artması, tuvalet hijyeni ve kanalizasyon sisteminin yaygınlaşması, daha sağlıklı barınma alanlarının yaygınlaşması ve aşıların yaygın olarak kullanılması; bulaşıcı hastalıkların kontrolünde her biri birer kilometre taşı olmuştur.

Halihazırda Covid 19 etkenine karşı dünyada yüzden fazla aşı çalışmasının sürdüğü ve dört aşının da Faz 3 çalışmalarını tamamlayarak son onay noktasına geldiği bildirilmektedir. 2021 yılının başından itibaren Covid 19'a karşı toplumsal düzeyde yaygın bağışıklama çalışmalarının başlayacağı tahmin edilmektedir. Bu durum aşı ve bağışıklamanın bulaşıcı hastalıkların kontrolünde ne kadar önemli olduğunu bir defa daha göstermektedir. Burada üzülerek belirtmeliyim ki, bulaşıcı hastalıkların kontrolünde bu kadar önemli bir yeri olan aşı ve bağışıklama hizmetleri hakkında Covid 19 pandemisi öncesinde toplumda aşıya karşı güveni düşüren ve aşı karşıtlığını artıran haberler yer almaktaydı. Toplumda aşıya karşı artan kararsızlık ve karşıtlık Genişletilmiş Bağışıklama Programlarında aşı kapsayıcılık hızlarının düşmesine ve aşı ile önlenebilir hastalıkların artmasına yol açmıştır. Bu nedenle Dünya Sağlık Örgütü tarafından aşı kararsızlığı ve karşıtlığı dünyada 10 temel toplum sağlığı sorunundan biri olarak ilan edilmiştir. Aşı

kararsızlığı ve karşıtlığına karşı sağlık yöneticileri, sağlık profesyonelleri ve bilim insanlarının hazırlıklı olması ve gerekli savunuculuğu yapması gerekir. Yoksa toplumlar aşının önemini acı deneyimlerle (bulaşıcı hastalık salgın ve pandemilerindeki can ve mal kayıpları) öğrenmek zorunda kalmaya devam edeceklerdir.

Covid 19 pandemisi bulaşıcı hastalıklarda aşı ve bağışıklamanın hayati öneme sahip olduğunu tekrar ortaya koymuştur. Aynı zamanda bir başka gerçeğin daha önemini ortaya koymuştur; o da **Aşı Üretimi**. Ülkemizde Osmanlı'nın son döneminden alınan birikim ve deneyimle Cumhuriyetin ilk yıllarından itibaren aşı ve serum üretimine öncelik verilmiş, ihtiyaç duyduğumuz aşıların tamamı ülkemizde üretilebilmiştir. Ne yazık ki sonraki dönemlerde bu alana hükümetler tarafından gerekli yatırım yapılmaması; hem aşı üretiminin 1990'lı yıllarda sonlandırılmasına hem de yılların birikimi olan aşı üretim deneyiminin heba edilmesine neden olmuştur. Günümüzde ülkemizde kullanılan aşıların tamamı yurtdışından ithal edilmektedir. *"Bir musibet bin nasihatten iyidir"* düşüncesiyle, Covid 19 pandemisinin ülkemizde aşı üretimine vesile olmasını ve 2021'in 2020'den daha iyi bir yıl olmasını dilerim.

Bilimsel ve Dostça kalın...

Prof.Dr. C. Tayyar Şaşmaz

Editör